

Tilbage til samfundet

Et værested for tidligere kriminelle i udslusningsforløb

**PROJEKT
LIFE CHANGES**
CONNECTING PEOPLE
RECHARGING LIVES

Ny Vordingborgvej 22
4771 Gl. Kalvehave
Tlf. 2282 4445
info@lifechanges.dk

Vi ved, at kriminalitet påfører det danske samfund enorme omkostninger. Alene de direkte udgifter – til politi, retsvæsen, fængsler, forsikring og tabt arbejdsfortjeneste for indsatte – koster samfundet i omegnen af 10 milliarder kroner om året. Hvis indirekte omkostninger medregnes, såsom de samfundsøkonomiske tab forbundet med utryghed, behandlingen af ofre, reparationer efter hærværk osv., er tallet formentlig langt højere (Rockwoolfonden 2016). Herudover betyder en kriminel løbebane også, at det bliver væsentligt sværere for den tidligere kriminelle medborger at få tilknytning til arbejdsmarkedet og derfor ofte kommer til at leve et mere marginaliseret liv. Det udmønter sig ofte i længere perioder på overførselsindkomster, større risiko for misbrug, øgede udgifter til sundhedsvæsenet og lavere indtjening end normalbefolkningen. Med andre ord koster kriminalitet alle parter dyrt.

Netop disse mønstre ønsker vi i Life Changes at bryde med ved at arbejde forebyggende og vedvarende med denne målgruppe gennem vores projekt "Tilbage til samfundet – Et værested for tidligere kriminelle i udslusningsforløb".

Life Changes mener, at samfundsopgaver af denne type bør gøres i et bredt samarbejde med andre aktører. Derfor er vi først og fremmest interesserede i at indgå i en dialog med A.P. Møller Fonden om projektet, hvor vi gennem dette oplæg vil vise, hvad projekt "Tilbage til samfundet – Et værested for tidligere kriminelle i udslusningsforløb" går ud på, og hvordan vi arbejder. Life Changes vil gerne søge om midler til et værested, hvor vi kan tilbyde forskellige forløb, som vil ruste medborgeren til et liv på den anden side af tremmerne.

Projektets mission

Projektet "Tilbage til samfundet – Et værested for tidligere kriminelle i udslusningsforløbs" mission er at sikre den gode udslusning, så tidligere kriminelle medborgere ikke falder tilbage i kriminalitet. Gennem en helhedsorienteret indsats vil projektet hjælpe tidligere kriminelle med at fungere i en normal tilværelse på linje med andre borgere. Projektets formål falder i to dele:

- 1) At udvikle den tidligere kriminelle medborgers personlige og sociale kompetencer, så medborgeren i sidste ende kan bidrage positivt til det danske samfund.
- 2) At bruge de bedste fagpersoner og Life Changes' omfattende erhvervsnetværk til at bringe disse medborgere tættere på uddannelse og arbejde.

Ved hjælp af individuel og håndholdt mentorstøtte samt kreative og æstetiske aktiviteter vil projektet udvikle og fastholde disse medborgere i positive tankemønstre og vaner, som bringer dem tættere på en sund tilværelse. Vi arbejder ud fra en holistisk tilgang, hvor vi ser på medborgeren frem for den tidligere kriminelle medborgers gerningsindhold.

I Life Changes arbejder vi ud fra FN's 17 verdensmål, idet vi tror på, at vi med vores tilgang til de tidligere kriminelle medborgere kan skabe en bæredygtig løsning for både samfund og medborger. Life Changes er på den måde med til at opfylde målene på individniveau, hvor vores fokus primært er at gøre:

- Medborgerne uddannelsesparate (mål 4)
- Forbedre den sociale trivsel (mål 3)
- Bane vejen for anstændige jobs og vækst (mål 8)
- Danne partnerskaber mellem offentlige, private og civilsamfundet (mål 17).

I kraft af Life Changes tidligere projekter arbejder vi med en succesrate på 70 pct. Vores tidligere medborgere har enten færdiggjort skolegang, en ungdomsuddannelse eller fået en læreplads. Derudover har de tilegnet sig en ikke-voldelig adfærd, reduceret misbrug og fængselsophold.

Det er vores erfaring, at de forløb, vi allerede har lavet, ville have gavn af et samlingssted for den tidligere kriminelle medborger. På den måde ville Life Changes i et samarbejde med fonden og andre aktører kunne sætte bedre rammer for udslusningsforløbene.

Hvorfor Life Changes?

I Life Changes arbejder vi med en dybdegående og nuanceret viden om problemstillingerne som vores målgruppe er udfordret af. Der er desuden en praksiserfaring i at navigere det svære felt mellem den tidligere kriminelle medborgers udfordringer samt de systemiske og samfundsmæssige krav til medborgeren. Vi råder over et stærkt professionelt netværk (samarbejdspartnere), som vi trækker på i vores bestræbelser på at løfte denne vigtige samfundsopgave.

- De faglige professionelle, som arbejder i Life Changes, har fingeren på pulsen i de miljøer, som vores målgruppe aktivt arbejder på at bryde ud af, hvilket betyder, at vi har et indgående kendskab til de sociale dynamikker, som har rammesat deres kriminelle løbebane. I en konkret sammenhæng betyder det, at vi møder den tidligere kriminelle medborger ud deres forudsætninger og i deres sprog, hvilket, vi mener, er afgørende for den vellykkede aflæring af uhensigtsmæssig adfærd og indlæring af nye mestringsstrategier.
- I Life Changes arbejder således ud fra en unik kombination af stærk faglighed og *know-how* omkring vores målgruppe.

Baggrunden for projektet

Målgruppe

I Life Changes udgør vores målgruppe de 18-30-årige, som enten er prøveløsladte eller løsladte efter et længerevarende fængselsophold, og som vurderes at have en høj eller middel risiko for tilbagefald i kriminalitet, og hvor der er også er indikationer på, at den tidligere kriminelle medborger har en ADHD-diagnose. Derudover vil vi igennem projektet arbejde med rocker- og banderelateret kriminalitet, da netop denne målgruppe er sårbar i forhold til tilbagefald i kriminalitet.

ADHD og kriminalitet

Danske undersøgelser viser, at godt halvdelen af alle indsatte i de danske fængsler har ADHD, og mange af dem bliver ikke behandlet for diagnosen. Uden den rigtige behandling, øges risikoen for, at den tidligere indsatte enten havner i kriminalitet eller fængsel igen. På tilsvarende måde ser vi, at den tidligere indsatte har større risiko for at vende tilbage i misbrug, da selvmedicinering ofte går hånd i hånd med en ubehandlet ADHA.

I de nordiske lande, som Danmark ofte sammenligner sig med, har man bl.a. i Sverige arbejdet med denne tætte sammenhæng mellem ubehandlet ADHD og kriminalitet, hvor man ved hjælp af screening af den enkelte indsatte tager udgangspunkt i diagnosen frem for gerningsindholdet. Denne tilgang har vist sig at have positive effekter – ikke kun for den indsatte – men også for samfundet som helhed:

- Cirka 80 pct. af de indsatte begynder at gå i skole i fængslet, og mange af dem tager en uddannelse.
- Der er påvist en væsentligt lavere risiko for tilbagefald (recidiv), når de indsatte får en diagnose.
- Når medborgere med ADHD bliver hjulpet med selvforståelse og evt. medicinering, ændres deres menneskesyn og selvbevidsthed i positiv retning. Derved mindskes risikoen for at begå kriminalitet igen med 30 pct.

På tilsvarende vis har Norge også eksempler med en holistisk tilgang til resocialiserende processer omkring kriminelle, som viser sig at være bæredygtige, i og med at æstetiske læreprocesser og intensive indsatser skaber nye forståelser og livsmestring hos den hårde kriminelle.

PTSD og kriminalitet

I de senere år har der især i amerikanske studier været fokus på sammenhængen mellem PTSD og kriminalitet (Ardino 2011). De kriminelle lever ofte et liv i mange år på overhalingsbanen. Derfor ser vi i Life Changes også på PTSD, som en faktor, der spiller en rolle i forhold til vores målgruppe. PTSD defineres som posttraumatisk belastningsreaktion og henviser til en forsinket stressreaktion på en svær psykisk belastning. Det kan enkelt være enkeltstående voldsomme hændelser, eller som hos vores målgruppe længerevarende livsstil, som medfører et uforholdsmæssigt højt stressniveau eller alarmberedskab (Psykiatrifonden 2018).

Symptomer på PTSD:

- Flashbacks både i vågen tilstand, og i søvne som drømme eller mareridt.
- Et stærkt ubehag forbundet med alt, hvad der minder om den traumatiske begivenhed. episoder af tankemylder eller uforståelige og ukontrollerbare følelser.
- Følelse et tab af identitet.
- Der ses ofte en psykisk overfølsomhed som: irritabilitet, bliver let forskrækket, vred eller aggressiv, har svært ved at koncentrere sig og sover dårligt.
- For nogle PTSD-ramte giver tilstanden også fysiske symptomer, fx i form af muskelsmerter og hovedpine. Nogle oplever tilmed delvise hukommelsessvigt, særligt over for den traumatiske begivenhed.

Ud over det man kan kalde ordinær PTSD, som vi kender fra krigstraumer, har forskningen i traumatologi også påvist, at man kan udvikle det, der kaldes kompleks PTSD. Kompleks PTSD er en dækkende betegnelse for en forstyrrelse, som kan udvikle sig efter længere tids eksponering af begivenheder, som er ekstremt truende og rædselsvækkende uden mulighed for flugt (tortur, folkedrab, længerevarende vold i hjemmet, gentagen seksual og fysisk mishandling). Diagnosen kompleks PTSD blev i 2018 anerkendt som en diagnose ICD-11 (Kompleksptsd.dk 2018). Ved kompleks PTSD er karakteriseret ved, at alle de ovenstående kriterier og diagnostiske krav for PTSD er opfyldt, men er kompleks i og med, at der i tillæg hertil er:

- Alvorlige og udbredte problemer med affekt regulering.
- Vedvarende overbevisning om en selv som værende mindreværdig, besejret eller værdiløs ledsaget af dybe og udbredte følelser af skam, skyld eller nederlag relateret til den traumatiske begivenhed.
- Vedvarende vanskeligheder i at bevare relationer og i at føle sig tæt på andre.

Forstyrrelsen har betydelig virkning på personlige, familiemæssige, sociale, uddannelsesmæssige, beskæftigelsesmæssige og andre vigtige dagligdags funktioner hos den lidende. Life Changes målgruppe har tit færdes i et miljø, hvor der har været en høj grad af voldsparathed. Et miljø, som kan skabe PTSD-reaktioner på baggrund af psykiske- og følelsesmæssig belastning, et liv i kriminalitet medfører. Desuden har vi med en målgruppe at gøre, som ofte har haft en familiehistorik med omsorgssvigt, vold, misbrug mm., som ud over at være en risikofaktor ift. kriminel adfærd også kan være en udløsende faktor ift. kompleks PTSD (SFI 2011).

Tilbagefald til kriminalitet – hvad ved vi?

Life Changes bygger sin viden på Danmarks Statistik, når det drejer sig om at definere, hvad der ligger i hhv. tilbagefald til kriminalitet og målgruppe. Danmarks Statistik begyndte i 2007 at føre statistik med tilbagefald, derfor eksisterer der på nuværende tidspunkt kun tal inden for perioden 2007-2016, senest publiceret i 2017 i rapporten *Kriminalitet* fra Danmarks Statistik. I Danmarks Statistik defineres tilbagefald som ”en lovovertrædelse, der er begået i en opfølgingsperiode på to år efter en løsladelse fra afsoning eller en fældende strafferetlig afgørelse” (DS, 2017: 44).

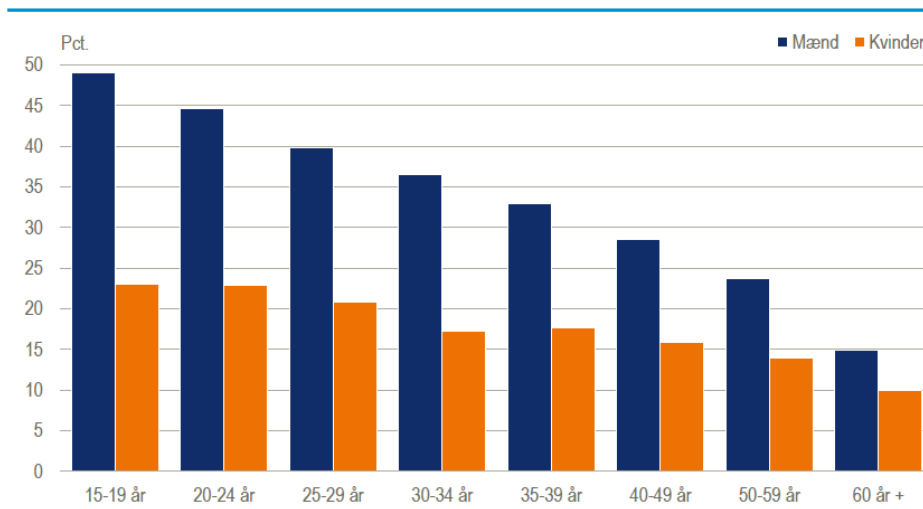
I 2014 var der 161.638 tidligere straffede personer, som begik nye lovovertrædelser i opfølgingsperioden efter at have afsonet straf, og af disse begik 48.283 nye lovovertrædelser, svarende til 30 pct. Andelen var størst for mændenes vedkommende med 34 pct., mens kvindernes andel lå på 17 pct. (DS, 2017:44). Der er altså tale om en lovovertrædelse, der finder sted i den periode, hvor der kunne være sat ind med en effektiv indsats over for den tidligere indsatte medborger.

Flest unge begår nye lovbrud

Vi ved også, at lovovertrædelser, der finder sted i opfølgingsperioden, ofte sker blandt unge i højere grad end hos de ældre. Blandt unge mænd mellem 15-19 år begik 49 pct. en ny lovovertrædelse i løbet af to år efter afsoning, mens kun 15 pct. af mænd på 60 år eller derover begik ny kriminalitet. Man ser tilsvarende udvikling hos kvinderne, dog er forskellene langt mindre udtalte, jf. tabel 1.1 (DS, 2017a: 44).

Tabel 1.1.

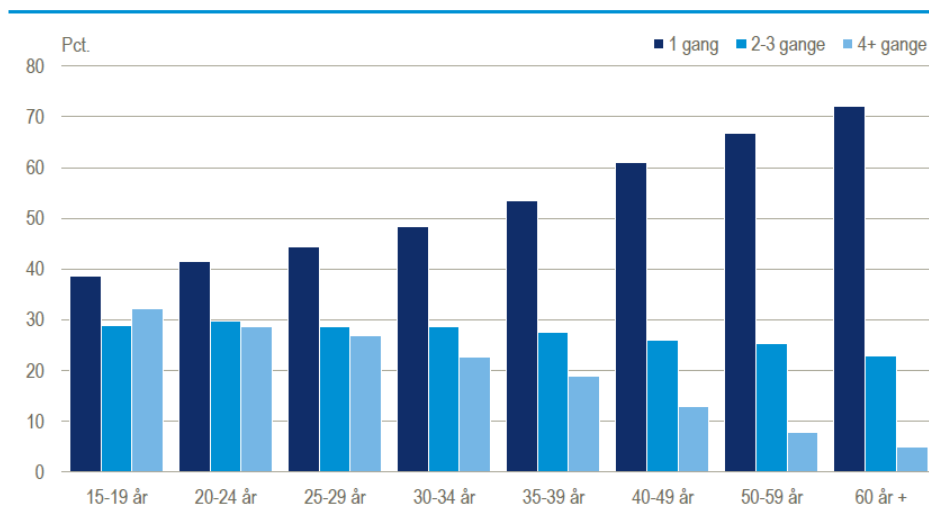
Recidivprocent. 2014:2016

Der er samtidig også en tilbøjelighed til, at de unge begår ny kriminalitet hurtigere end de ældre. Således viser tallene, at unge under 35 år udgør mellem 44-49 pct., som begår ny kriminalitet inden for 6 måneder efter afsoning, mens tallet for mænd over 60 år eller derover ligger under en tredjedel. Det samlede tal for mænd, der begår ny kriminalitet inden for 6 måneder ligger på 42 pct., jf. tabel 1.2 (DS, 2017a: 45).

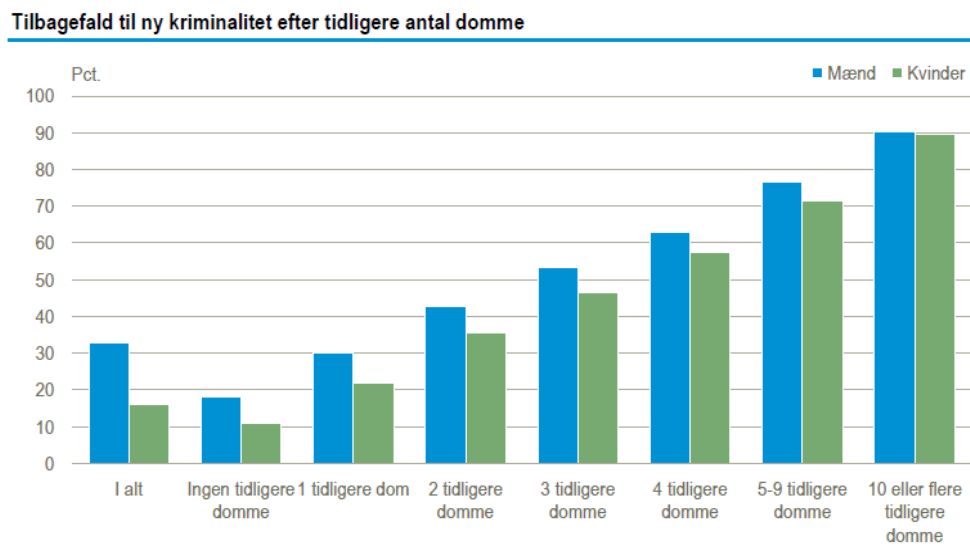
Tabel 1.2.

Recidivhændelser. Mænd 2014:2016

På tilsvarende vis viste tal fra 2013, at jo flere domme den tidligere kriminelle havde, des større var sandsynligheden for at han/hun begik ny kriminalitet, jf. tabel 1.3 (DS, 2017b).

Tabel 1.3.

Der ses altså en klar sammenhæng mellem antallet af tidligere domme og antallet af nye lovovertrædelser i de efterfølgende to år. Ligesom der er en klar sammenhæng mellem tilbagefald og alder. Blandt de mænd, der begik ny kriminalitet, var der i alt 50 pct., der kun begik én ny lovovertrædelse. Denne andel var med 71 pct. højest blandt de mænd, der ikke havde nogen tidligere domme. Andelen med kun én ny lovovertrædelse falder med antallet af tidligere domme og blandt de mænd med 10 eller flere tidligere domme, der begik ny kriminalitet, var der kun 12 pct., der kun havde begået ét nyt lovbrud. Derimod begik 34 pct. af denne gruppe, 10 eller flere nye lovovertrædelser. Samme mønster genfindes hos kvinderne.

En indsats bygget på vigtige indsigter

Indsigter som de ovenstående, omkring både ADHD og tilbagefald, er vigtige indsigter, når man arbejder med unge kriminelle og med forebyggelse af kriminalitet. Derfor tager vores arbejde blandt andet udgangspunkt i netop disse indsigter, da de er vigtige for at kunne forstå, hvad der kan ligge til grund for medborgerens kriminelle handlinger og hans/hendes udfordring med at komme ud af kriminaliteten igen.

Life Changes har tidligere arbejdet med samme målgruppe, hvor vi har haft succes med at opbygge et forløb for den enkelte.

Forløbets formål

Life Changes har tidligere arbejdet effektivt med den målgruppe ud fra projektorienterede forløb. I projekt "Tilbage til samfundet – Et værested for tidligere kriminelle i udslusningsforløb" er formålet at motivere, hjælpe og støtte medborgere, der vil bryde med deres kriminelle fortid og miljø i forbindelse med en udslusning. Det er de medborgere, der har svært ved at få hul på et liv i frihed, med alt hvad det indebærer af bolig, forsørgelse, job, etablering af et berigende fritidsliv og dagligdags gøremål – og hvor risikoen for tilbagefald (recidiv) er stor.

Forløbet bygger på en struktureret indsats, som følger en fast og prædefineret skabelon, der giver den enkelte medborger mulighed for at komme tættere på beskæftigelse eller uddannelse. Life Changes tager altid udgangspunkt i individuelle forløb og en eventuel handlingsplan fra Kriminalforsorgen, hvorfor disse forløb og tidsplanen kan afvige fra nedenstående beskrivelse.

I forløbet vil der være en fast mentor samt evt. en kreativ mentor, en socialrådgiver og en terapeut tilknyttet den enkelte medborger. Mentorens rolle er at støtte medborgeren dér, hvor det er svært at være. Det kan fx være i ensomheden, hvor det gamle netværk trækker i en uhensigtsmæssig retning. Medborgeren har mulighed for at komme i kontakt med sin mentor døgnet rundt og vil – hvis medborgeren er indstillet på det – have kontakt med sin mentor på alle hverdage gennem kort telefonisk kontakt.

Life Changes kan ved at være involveret, allerede inden udslusning finder sted, sørge for bopæl, inventar, og alt hvad der er nødvendigt for en blød overgang til det frie liv – og ikke mindst personlig støtte og vejledning i forbindelse med udslusningen.

Vores pædagogiske praksis

Life Changes arbejder ud fra et holistisk menneskesyn og en pædagogisk praksis, der er baseret på hhv. kognitive adfærdsterapeutiske programmer og konsekvenspædagogik. Kognitive adfærdsterapeutiske programmer anses i dag for en af de mest lovende og effektive tilgange i forebyggelsen af kriminalitet og tilbagefald (recidiv). Der er ligeledes evidens for, at disse programmer har en dokumenteret effekt. Vi forbereder medborgeren på, hvilke konsekvenser – også de vidtgående – vedkommendes valg af handlinger har, inden han eller hun handler. Medborgeren lærer at konsekvensberegne i forhold til sine handlinger, således at konsekvens ikke ses som en straf eller en sanktion, men nærmere som en logisk følgevirkning af de handlinger, de foretager sig. Dermed bliver medborgeren i stand til at træffe bedre valg for sig selv – noget, medborgere i denne målgruppe ofte har svært ved eller måske aldrig har lært.

I projekt "Tilbage til samfundet – Et værested for tidligere kriminelle i udslusningsforløb" vil vi også gerne have et særligt fokus tidligere kriminelle med relation til bande- og rockerkriminalitet, da vi mener, at denne mål-

gruppe udgør en særlig risiko for at havne tilbage i kriminalitet, hvorfor det er nødvendigt med en længerevarende indsats med vedvarende relationer, som ikke brydes eller skiftes ud undervejs i forløbet. Derfor vil et værested være med til at give den stabilitet og ro, som er nødvendig for at rehabilitere.

Forløbet indeholder:

- Vejledning og afklaring.
- Udarbejdelse af en handleplan i samarbejde med fx offentlige myndigheder samt andre relevante fagfolk/instanser.
- Motivation, hjælp og støtte via en intensiv indsats og i tæt samarbejde med sagsbehandlere, Politiet og Kriminalforsorgen.
- Personlig hjælp, fx rådgivning og samtale om arbejde og uddannelse
- Hjælp til at knytte bånd til familie.
- Hjælp til samarbejde med tidligere partnere og evt. samkvem ved delebørn.
- Hjælp til at styrke selvtilliden og få styr på følelseslivet.
- Støtte til at holde fast på de planer og aftaler, der indgås.
- Støtte og vejledning til at leve et liv uden kriminalitet.
- Hjælp til at forstå konsekvensen af sine handlinger.
- Hjælp til at skabe en struktureret hverdag.
- Hjælp til at opnå succesoplevelser.
- Hjælp til at arbejde med selvudvikling.
- Hjælp til at skabe forståelse for egne styrker.
- Redskaber til at mestre den nye hverdag og ikke mindst de udfordringer man kan møde i livet.
- Gældsrådgivning.
- Hjælp til at skabe bevidsthed i forhold til kriminalitet og ansvarlighed i forhold til eget liv.

Konkret hjælp

- Praktisk hjælp med fx at finde skole, arbejde eller bolig.
- At fungere som medborgerens bisidder.
- Gældsrådgivning.
- Kommunikationshjælp, fx at hjælpe medborgeren i kontakten med de offentlige myndigheder, banker eller kreditorer.

Personlige relationer

- At genskabe positive relationer til venner og familie.
- Konfliktmægling i forhold til tidligere relationer, hvor det anses for relevant.
- Oparbejdelse af et nyt socialt netværk.
- At få nye fritidsinteresser.

Fysisk og psykisk velbefindende

- Støtte og opbakning.
- Hjælp til screening og udredning ved mistanke om ADHD og PTSD.
- Hjælp til at komme ud af misbrugsproblemer, herunder afklaring af, hvorfor misbruget er opstået
- Fokus på sundhed og sunde vaner i forhold til spisning, træning og lign.

Forløbets indhold i faser

Fase 1: *At skabe relationen* (1 - 5 måneder)

Den første fase handler om *at skabe relationen*. Vi tager altid udgangspunkt i den enkelte medborgers ressourcer, barrierer og aktuelle livssituation. Vores arbejde er præget af afdækning af psykosociale problemstillinger og opstilling af handleplaner i relation hertil. Procesværktøjerne er tætte, håndholdte, individuelle samtaleforløb. Vores forløb omfavner afklaring af medborgernes faglige, sproglige og personlige udvikling. Den helhedsorienterede plan består i, at vi ved brug af den definerede pædagogiske praksis skaber en god relation til den enkelte medborger. Når relationen er opbygget, arbejdes der struktureret, anerkendende, men konsekvent med tydeliggørelse af de fastsatte mål.

Det betyder, at forudsætningen for den vellykkede udslusning er noget, som den tidligere indsatte er beredt på og aktivt har sagt ja til, inden et forløb startes. Derfor begynder forløbet allerede, før den indsatte løslades, og kan derfor karakteriseres som et slags *afklaringsforløb*, hvor den tidligere indsatte bl.a. kan hjælpes med screening for evt. diagnoser, den konkrete livssituation kortlægges med henblik på egne ressourcer, boligsituation, økonomisk situation og relation til de offentlige myndigheder.

I starten vil der være ofte være akut behov for problemløsning af både praktisk, men også af følelsesmæssig karakter. Derfor matcher vi medborgeren med en specialuddannet mentor samt evt. terapeut og laver på den baggrund en konkret handleplan, hvis formål er at fjerne stress og negative tanker, som ofte fastholder medborgeren i håbløshed. Vi yder således:

- Hjælp til screening for evt. diagnose
- Hjælp og støtte til at kommunikere med myndigheder
- Hjælp og støtte til boligsituation
- Herunder kontakt til boligselskab, ansøgning til evt. betalt indskud, møblering og budgetlægning
- Økonomi.

Ved løsladelsen vil mentor og medborger gennem kontinuerlige samtaler og aktiviteter opnå et tillidsforhold, båret af mentorens indsigt i den enkelte medborgers udfordringer. Mentoren afdækker medborgerens sociale vanskeligheder og giver konkrete værktøjer til hverdagsmestring. Der er allerede fra starten fokus på

socialisering og resocialisering på den måde, at medborgeren gradvist lærer at kunne begå sig i samfundet og leve en hverdag uden kriminalitet.

Ved mistanke om ADHD yder vi hjælp til udredning af evt. ADHD og PTSD, og vi giver værktøjerne til at håndtere samme diagnose samt udfordringer forbundet hermed. Vi hjælper med at få skabt en struktur, der er nødvendig for at leve uden kaos. Ved at undgå dette fremmes den enkeltes selvværd. Når medborgeren igen har troen på sig selv, kan vi hjælpe og støtte til at håndtere de "bjerge", som ellers har været uoverskuelige at begynde at bestige.

Gennem struktur, sammenhæng i indsatsen og med fokus på de interpersonelle processer skabes et stærkt fundament for relationsopbygningen.

Estimeret tidsforbrug: Ca. 310 timer fordelt på mentor, terapeut, coaches, konflikthåndtering, socialrådgivere m.fl.

Fase 2: *Traume og behandling* (6-8 måneder)

I denne fase arbejder vi med de bagvedliggende årsager til, at medborgeren sidder i den situation, han/hun gør. Vi ser med andre ord på, hvorfor han/hun har et misbrug, hvorfor han/hun kom ind på en kriminel løbebane. Vi arbejder ud fra den præmis, at det er vigtigt for medborgeren i denne del af processen dels at blive bekendt med egne problematikker, og dels at medborgeren selv begynder at tage ejerskab over egen livssituation. Det er vores erfaring, at ved at tage udgangspunkt i medborgerens egen livssituation og hans/hendes egen lyst og interesse – særligt værdier – at succesraten bliver langt højere, end hvis medborgeren påtvinges værdier, som han/hun ikke kender som sine egne. Dette gælder privat såvel som i arbejdslivet. Derfor kan et forløb udforme sig på den måde:

Værdier:

Gennem coachende samtaler og mentoring tages der udgangspunkt i medborgerens egne ønsker og værdier. Medborgeren coaches til afdækning af en dybere mening ift. at skabe ægte motivation, ejerskab og til at finde den retning, som interesserer ham/hende.

Jo mere værdierne styrkes, desto mere opbygges en modstandsdygtighed i forhold til de stressorer i livet, som kan medfører et tilbagefald til negative mestringsstrategier. Fx tilbagefald til kriminalitet eller misbrug.

Socialitet:

Sociale aktiviteter med henblik på at opbygge et større netværk for derved at distancere sig fra det uhensigtsmæssige. Fx fysisk træning, sport, frivilligt arbejde og lignende. Vores mentor vil deltage i disse aktiviteter, indtil medborgeren er så integreret i aktiviteten, at behovet ikke længere er til stede.

Kreativitet:

Mulighed for arbejde med kreative foranstaltninger som rap og tekstproduktion sammen med professionelle rapmentorer og frivillige eller med skating, graffiti, maling eller andet, som medborgeren interesserer sig for.

Sundhed:

- Rådgivning i forhold til ernæring, sundhed og alkohol.
- Som et led mod et socialt velfunderet liv sørger Life Changes for, at medborgeren opnår et fysisk velvære med mere overskud som gevinst.
- Vejledning om ernæring, sundhed og forbrug af alkohol samt andre rusmidler italesættes. Gevinsten er udover en sund livsstil, at medborgeren – i samarbejde med mentoren – kan udarbejde madplaner, herunder indkøbslister, madopskrifter og faste spisetider som et led i en struktureret hverdag med faste holdepunkter.

Estimeret tidsforbrug: Ca. 150 timer fordelt mentor, terapeut, coaches, socialrådgivere, konflikthåndtering m.fl.

Fase 3: Tilbage til samfundet – værdier og arbejde (9 - 12/15)

Denne del af fasen går ud på at forberede medborgeren til et aktivt og værdifuldt liv i samfundet. Gennem relationsopbygningen opnår medborgeren de små succeser, og gennem et individuelt tilrettelagt værdibaseret handleprogram tager medborgeren aktivt del i sin egen historie, hvor udgangspunktet er medborgerens egne værdier. Dette bruger vi som afsæt til at finde frem til, hvad der vil være den mulige fremtid for medborgeren. Derfor tilbyder vi i denne fase:

En aktiv tilværelse – job eller uddannelse:

- Sammen med medborgeren lægger vi vægt på at finde det bedste i livet med afsæt i medborgerens egne værdier og nærområdets muligheder.
- Støttende, motiverende og afklarende samtaler og/eller andre aktiviteter, der giver samfunds- og arbejdsmarkedsforståelse.

- Vejledning og konkret hjælp i forhold til uddannelse og arbejde, herunder udarbejdelse af ansøgning, CV, virksomhedskontakt og samtale.
- Etablering af praktik/job eller uddannelsesplan via vores store erhvervsnetværk med henblik på selvforsørgelse. Medborgeren vil altid få en grundig og tryk introduktion til virksomheden eller uddannelsesinstitution.
- Vores mentorer har et stort virksomhedsnetværk, hvor det er muligt at etablere praktik, læreplads eller ordinært arbejde, og vi sikrer, at virksomhederne får den nødvendige støtte, hvis der opstår udfordringer i forløbet.

Job:

- Hvis medborgeren skal have et job, vil virksomhedskonsulenten i samarbejde med mentor og medborger fremskaffe et job – eventuelt med løntilskud. Vi tydeliggør målet for forløbet for både medborger og virksomhed. Dermed målrettes forløbet og på den måde skabes der grobund for udvikling. Succeserne synliggøres derved og viser tydeligt, om der sker en udvikling.
- I nogle tilfælde er der behov for, at medborgeren skal ringes op og vækkes om morgenen, andre skal følges afsted i en periode for at overvinde personlige barrierer ved fremmøde, andre kan klare sig ved jævnlige mentorbesøg hos virksomheden eller uddannelsesinstitutionen.

Virksomhedspraktik:

- Hvis medborgeren skal i virksomhedspraktik med efterfølgende job, sørger mentor og virksomhedskonsulent i samarbejde med medborgeren for at finde et praktiksted og indsluser derigennem medborgeren i virksomhedspraktik og fastholdelse i praktikken og efterfølgende i job.
- Ved behov hjælpes medborgeren til den rette opkvalificering af kompetencer, fx traktor/truckkort. Hvis medborgeren ikke møder i praktik, tager mentor fat i medborgeren med det samme og får ham/hende sendt afsted på praktik/kursus øjeblikkeligt, ligesom morgenvækning og andet etableres ved behov.

Estimeret tidsforbrug: Ca. 60 timer om ugen inkl. mentor, coaches og virksomhedskonsulent m.fl.

Pris excl. moms og kontanthjælp for et helhedsorienteret forløb kr. 374.000 årligt.

Fase 4: Efterværn og fastholdelse (12/15-36 måneder)

I Life Changes arbejder vi med efterværn, hvor formålet er at sikre, at medborgeren, som har været igennem et udslningsforløb, kan navigere overgangen fra at være i et struktureret forløb til at stå på egne ben. Dvs. at have internaliseret den sociale, følelsesmæssige og kognitive læring, som forløbet bringer med sig. Gennem et efterværn sikres at de nye positive mestringsstragier udfoldes på naturligvis af medborgeren.

- Vi ved, at det er afgørende for en vedvarende fastholdelse, at der er kontakt i en længere årrække, hvorfor vi bevarer kontakten, indtil den gode socialisering i samfundet har fundet sted. Kontakten sker ved bl.a. et efterværn – én dag om måneden og/eller efter behov.
- Når medborgerens forløb afsluttes, vil han/hun stadig være tilknyttet efterværnet. Efterværn er et tilbud om at mødes minimum én dag om måneden sammen med de øvrige medborgere, der har deltaget i projektet.
- Der vil altid være mentorer fra Life Changes til stede, som er ansvarlige for dagens program. Programmet vil bl.a. indeholde en præsentationsrunde og en snak om, hvordan man har haft det siden sidst. Derudover er der undervisning og foredrag med erhvervsfolk indenfor forskellige emner samt fællesspisning.
- Formålet er endvidere at trække på det sociale netværk, der er etableret omkring medborgeren og bidrage til en fastholdelse af de sociale relationer, der er skabt. Derudover vil der altid være en livslinje telefonisk eller ved fremmøde, hvorved man hurtigt kan foregribe eventuelle problemstillinger i medborgerens liv.

Estimeret tidsforbrug: Ca. 6 timer månedligt.

Pris excl. moms kr. 50.400 årligt.

18 - 30 år

Prisberegning Life Changes contra fængsel/udslusning

Fængsel	Pris døgn	Pris/uge	Pris mdr.	Pris årligt	Not
1 person	1	7	30	365	
Omkostninger minimum fængsel	2.000	14.000	60.000	730.000	1
Institution åbent fængsel					
	Pris døgn	Pris/uge	Pris mdr.	Pris årligt	
1 person	1	7	30	365	
Omkostninger minimum	1.400	9.800	42.000	511.000	2
Institution pension/udslusning					
	Pris døgn	Pris/uge	Pris mdr.	Pris årligt	
1 person	1	7	30	365	
Omkostninger minimum	1.300	9.100	39.000	474.500	3
Life Changes					
	Timer	Snit/t uge	T/ mdr.	t/ årligt	
1 Person år 1	1	10	43	520	
Pris pr. time	700	7.000	30.333	364.000	
Omkostninger til efterværn					
	Pris	t/uge	Pris.mdr	Pris årligt	
	700	6	4.200	50.400	
Uddannelseshjælp u/30 ikke forsørger			11.423	137.076	4
Uddannelseshjælp u/30 forsørger			15.181	182.172	5
Omkostninger for 1 person					
		Pris/uge	Pris mdr.	Pris årligt	
Omkostninger Life Changes		7.000	30.333	364.000	6
Omkost. Udslusning/pension		9.100	39.000	474.500	7
Omkost. Åbent fængsel		9.800	42.000	511.000	7
Omkost. Fængsel		14.000	60.000	730.000	7
Besparelse kr. udgift Life Change og institution år 1					
	Antal			Pris årligt	
Omkost. Life Changes u/30 inkl. Uddann.hjælp u/forsørgelse	1			501.076	9
Omkost. Life Changes u/ 30 inkl. Uddann.hjælp m/forsørgelse	1			546.172	10
Omk.Udslusning/pension - Life Changes + uddann.hjælp, ikke forsørger	1			-26.576	11
Omk. åbent fængsel, - Life Changes + uddann.hjælp, ikke forsørger	1			9.924	12
Omk. fængsel, - Life Changes+ uddann.hjælp ikke forsørger	1			228.924	13

- 1) Oplysning fra Kriminalforsorgens hjemmeside
- 2) Oplysning fra Kriminalforsorgens hjemmeside
- 3) Oplysning fra Kriminalforsorgens hjemmeside
- 4) 2019 sats 25 - 29 år, oplyst på Beskæftigesministeriets hjemmeside
- 5) 2019 sats - 25 - 29 år pr sats, oplyst på Beskæftigesministeriets hjemmeside
- 6) Udgift til Life Changes år 1. Pris er ekskl. Moms over 18 år.
- 7) Overblik over udgiften til pr. institution
- 8) Samlet omkostninger opgjort pr. institution/forløb contra Life Changes inkl. alle udgifter for 1 år
- 9) Total til Life Changes inkl. uddannelseshjælp m.m. for borger uden forsørgelse
- 10) Total til Life Changes inkl. uddannelseshjælp m.m. for borger med forsørgelse
- 11) 12,13) Udgift til Lifechanges inkl. uddannelseshjælp - udg. til institution

Artikler og evidensbaseret materiale, der bl.a. ligger til grund for forløbet:

1 – Top600 – anerkendt Hollandsk projekt

<https://www.amsterdam.nl/wonen-leefomgeving/veiligheid/top600/>

2 – Patienter med ADHD begår mindre kriminalitet mens de er under medicinering

<https://www.psykiatri-regionh.dk/presse-og-nyt/pressemeddelelser-og-nyheder/Forskningsresumeer/Sider/Patienter-med-ADHD-begaar-mindre-kriminalitet-mens-de-er-under-medicinering.aspx>

3 – Resocialisering af indsatte og tilsynsklienter med opmærksomhedsforstyrrelse

https://www.kora.dk/media/8099823/resocialisering_af_indsatte_pdfa.pdf

4 – Voksne med ADHD har øget risiko for at begå kriminalitet

<https://adhd.dk/voksne-adhd-har-oeget-risiko-begaa-kriminalitet/>

5 – Ny kortlægning af ADHD og kriminalitet

<https://socialstyrelsen.dk/nyheder/2017/ny-kortlaegning-af-adhd-og-kriminalitet>

6 – Udsatte unges manglende tilknytning til arbejdsmarkedet er dyrt for samfundet

https://www.rockwoolfonden.dk/app/uploads/2016/01/Kort-nyt-Udsatte-unge_2korr.pdf

7 – Hvad vi ved om udsatte unge

<https://www.rockwoolfonden.dk/app/uploads/2017/10/Hvad-ved-vi-om-udsatte-unge.pdf>

8 – Rockere koster millioner, så forebyggelse er en god forretning

<http://nyheder.tv2.dk/krimi/2015-04-23-rockere-koster-millioner-saa-forebyggelse-er-en-god-forretning>

9 – Udsatte unge uden job koster samfundet 105 milliarder

<https://www.ftf.dk/aktuelt/ftf-nyhed/artikel/udsatte-unge-uden-job-koster-samfundet-110-milliarder/>

10 – Effekterne af beskæftigelsesrettede indsatser over for tidligere indsatte <https://star.dk/media/1291/effekterne-af-beskaeftigelsesrettede-indsatser-for-tidligere-indsatte.pdf>

11 – Ny undersøgelse: Det koster bandekriminelle danskerne

<https://www.tveast.dk/artikel/ny-undersoegelse-det-koster-bandekriminelle-danskerne>

12 - Det koster samfundet omkring 20 millioner kroner at have en rocker

<http://nyheder.tv2.dk/krimi/2015-04-23-rockere-koster-millioner-saa-forebyggelse-er-en-god-forretning>

13 - Resocialisering betaler sig, hvis retsfølelsen tillader det

<https://www.berlingske.dk/samfund/eksperter-resocialisering-betaler-sig-hvis-retsfoelelsen-tillader-det>

14 – Samfundsøkonomisk analyse af kriminalpræventive indsatser <https://www.kk.dk/sites/default/files/migrated/sc/Samfundsøkonomisk-analyse-af-kriminalprventive-indsatser-for-1825-rige-i-Socialforvaltningen-Kbh.pdf?token=nkxbdLD>

15 – Posttraumatisk belastningsreaktion (PTSD)

<https://www.psykiatrifonden.dk/viden/diagnoser/angst-og-stressrelaterede-tilstande/ptsd.aspx>

16 - Komplex PTSD som diagnose

<http://www.kompleksptsd.dk/fakta-om-kompleks-ptsd/hvad-er-kompleks-ptsd/>

17 – Tidlig identifikation af kriminalitetstruede børn og unge. Risiko- og beskyttelsesfaktorer

https://pure.vive.dk/ws/files/236910/1134_Tidlig_identifikation.pdf

18 – Danmarks Statistik: Kriminalitet (2017a).

<https://www.dst.dk/da/Statistik/Publikationer/VisPub?cid=28072>

19 – Nyt fra Danmarks Statistik. 4. oktober 2017. Nr. 386. (2017b).

<https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/nyt/GetPdf.aspx?cid=25268>